

Vana palkmaja – rõõm või mure?

VANAAMAJAJA fotokonkursi I koht: Margus Muts, sügis 2013, Võrumaa, Haanja vald, Pillardi küla, Stalde talu.

On olemas üks hea vana ütlemine selle kohta, kuidas osta saab kõike, välja arvatud aega. Nii ongi vanade asjade ja vanade majade juures kõige olulisem väärtus just aeg.

MEEL VALK,
MTÜ Vanaajamaja

Uttest materjalidest võime ehitada just sellise hoone, nagu soovime, just sellistest materjalidest, nagu soovime, ent selle uue maja lugu hakkame sel juhul jutustama alles meie ise.

Samas on vanadel majadel, kuitahes räämas ja lagunened nad ka ei tundu, alati oma lugu, mida jutustavad kulumud puitpõrandad, viltused seinad paljude makulatuuri kihtidega, vajunud ukсед. Vanad hooned on nagu vanad inimesedki – uhked, väarikad ja mõnikord tujukad. Sellise vana hoone taastamise juures peab olema palju kannatlikkust, sinna tuleb panna natuke oma hinge, et hoone teid vääriliselt edasi teeniks.

Traditsioonilised maaelamud õnnetus seisus. Eestis on kõige rohkem levinud ning paraku ka kõige õnnetumas olukorras just traditsioonilised maaelamud. Vanade väarikate linnamajade kaitse eest seisab muinsuskaitseamet ning tänuväärset teavitustööd on olnud piisavalt, nii et inimesed on ka ise oma miljööväär-

”Vanad hooned on nagu vanad inimesedki – uhked, väarikad ja mõnikord tujukad.

tuslikke linnaasumeid hindama ja kaitsma õppinud.

Maal on muinsuskaitse all vaid vähesed majad. Samas on meil mitmeid külasid, mis on täis ilusaid, huvitavate ehitusdetailidega traditsioonilisi palkhooneid, millele on lisaks ajale ja ilmastikule ohuks ka omanike teadmatuse. Traditsiooniliste ehitusvõtete uurimise, õpetamise ja tutvustamisega tegeleva MTÜ Vanaajamaja eesmärk on suurendada inimeste teadlikkust Eesti maa-arhitektuuri väärtusest ja anda edasi teadmised ja oskused vanade taluhoonete taastamisest.

Eesti oma ehituspärandid on rikkalik ja väarika ajalooa. Arvatavasti ehitati esimesed ristpalkhooned siia juba paar tuhat aastat tagasi. Ainulaadne maailmas on meie rehielamu, mida leidub lisaks Eestile veel vaid Põhja-Lätis. Eesti ehituspärandid on aga palju rikkamad kui rehielamu. Nimetagem siin kasvõi Setomaa omaseid kindlustalusid, suitsusaunu, mulgi häärberid või massiivsavihooneid. Huvitavaid ehitusdetalle – omapäraseid sarikaotsasid või põneva lahendusega laudist võib leida peaaegu iga maja juures. Seetõttu tuleks enne suuremaid ümberehitustöid endale maja tugevused ja nõrkused hästi selgeks teha.

Vana maja taastamine nõuab oskusi ja teadmisi. Enne kui hakkad vana talu ümber ehitama, uuri-mööda-mõttele järele ja